הלוחם

בשביל קהילת אמני הלחימה השם שלו הוא אגדה. חוקרי תורות הריפוי של המזרח, ממתינים בתור כדי להיחשף לשיטות המסתוריות שלמד, וסיפורי הגבורה שלו במלחמת יום הכיפורים, מלווים את ותיקי סיירת שקד המיתולוגית עד היום. אבל בשבילו הכל מתגמד ליד הרגע בו הוא הצליח לשנן בעל פה את מסכת קידושין, נגד כל הסיכויים | ארם צבר בראיון נדיר

יעקב פלבינסקי

לוחם מעוטר, אמן לחימה שהגיע לצמרת העולמית, והישראלי היחיד שהורשה ללמוד את מסתורי תורת הריפוי היפנית.

י"א בתשרי תשל"ד.
היום השני למלחמת יום הכיפורים.

חיילי סיירת שקד עמדו לצאת לקרבות במערב חצי האי סיני מול הצבא המצרי. מצב הרוח היה קודר. הדיווחים על ההפסדים בכל החזיתות זרמו, הקורבנות שכבר הספיקה המלחמה לגבות היו רבים. יממה כבר עברה מאז פתחו כוחות מצריים וסוריים במתקפה מתואמת מראש על כוחות צה"ל בדרום ובצפון, אבל הפיקוד הבכיר עדיין לא התעשת מההלם שאחז בו והתנהל בכבדות.

שיירת הרכבים של חיילי שקד נעה באיטיות על גבי מרבדי החול. החיילים ידעו שהם יוצאים למשימת התאבדות בחסות הדרג הפיקודי של צבא ההגנה לישראל, אבל איש לא חשב לסרב לפקודות. הרכב האחרון בשיירה נתקל לפתע בזחל"ם שעלה באש ולצדו פזורות גופות של חיילים ישראלים. נהג הרכב העביר הילוך במהירות כדי לסוב על עקביו ולשוב לעיקול שהסתיר את המראות הקשים מעיני הנוסעים. אף אחד לא רצה להיות הבא בתור.

אבל מה שהיה נראה כמו זחל"ם ישראלי שחטף אש עוינת, התברר במהירות כמארב מתוכנן היטב של הכוחות המצריים. הם התכוננו מראש וירדו עם מסוקים קילומטרים ספורים משם. המטרה הייתה לגרום לכוחות הישראלים לחזור לאחור ושם לתקוף אותם. החיילים המצריים היו מצוידים היטב, בטח ביחס לציוד הדליל שהיה ברשותם של לוחמי סיירת שקד. הם המתינו לכוחות הישראלים כשהם ספונים עמוק בחול ומפתיעים אותם בירי מדויק.

לוחמי סיירת שקד הבינו שמדובר במארב מתוכנן והחליטו לרדת מהרכב ולהתקדם רגלית. הלוחמים, שהתקשו ללכת בחול של הדיונות הצליחו לטפס עליהן כדי להשקיף למרחק גדול יותר ולתכנן את הצעדים הבאים. מרחוק ראו הלוחמים שני טנקים ישראליים שניצבו במרחק של מאות מטרים מהם. החיילים יצרו קשר עם מפקדו של אחד הטנקים והוא נחלץ לעזרת הכוח. הטנק התחיל בנסיעה כששניים עשר לוחמי סיירת שקד, פליטי הרכב הנטוש, רצים מאחוריו.

בשלב מסוים איבד הטנק שליטה וסטה שמאלה. היישר אל תוך מארב מצרי שני שהמתין להם. חיילי הפלוגה התקשו להבחין בחיילים המצריים שהיו מכוסים בחול ונהנו מיתרון של הסוואה. המצריים ירו מבעד להסוואה כאשר לוחמי סיירת שקד משיבים מלחמה ומשליכים לעברם רימונים. המחזה היה עגום. עשרות בודדות של חיילים עם ציוד דליל, בקושי מצליחים להתנייד בחול, ניצבים חסרי אונים מול כוחות מצריים מזוינים ומצוידים היטב. אבל למרות היתרון הברור של כוחות האויב, לוחמי סיירת שקד הצליחו לסגת מהשטח ולחזור לאחור.

כשעברו את הדיונה וביצעו סריקה לאחור במטרה לוודא שאין בעקבותיהם גורמים עוינים, צעק לפתע אחד משלושת הקצינים שנכחו במקום לחדול מביצוע נוסף של ירי. הקצינים הנוספים שנכחו במקום, אחד מהם נהרג יומיים לאחר מכן, נעו קדימה כדי לבדוק מה אירע. הם גילו לתדהמתם את קצין המבצעים של היחידה שרוע על האדמה. הוא דימם בכל חלקי גופו כתוצאה מירי שבוצע לעברו לפני שהכוח הגיע. אחד הקצינים, מפקד פלוגה בסיירת שקד בשם צבר ארם, רכן לעברו, קמץ את אגרופיו וסתם עם כפות ידיו את מוקדי זרימת הדם. חייל אחר - גם הוא נהרג מאוחר יותר - הוציא מתיקו תחבושות אישיות וארם התחיל לחבוש את המפקד הפצוע. לפתע איבד החייל את נשימתו וצעק לעברו: "צבר, מאחוריך!"

ארם הסתובב במהירות והבחין בחייל קומנדו מצרי שכיוון את נשקו לעברם ממרחק של מטרים ספורים. הוא התרומם במהירות תוך שהוא שחרר צרור ירי קטלני שחיסל את החייל המצרי במקום. רק בגלל שהיו עסוקים בפינוי חברם שנפצע, רגליהם של השניים לא רעדו. "היינו בטראומה נוראית", משחזר צבר ארם בראיון ל'משפחה'. "העיסוק בפינוי של קצין המבצעים שלל מאתנו אפילו את האפשרות לרעוד. הוא הוטס במסוק לבית חולים בארץ וחייו ניצלו. לאיש הזה קוראים בצלאל טרייבר - תת אלוף ששימש עד לאחרונה כסמנכ"ל משרד הביטחון. אני הצלתי את חייו".

טיזר ??
????

טיזר ??
????

נער הקרטה

אין שום דבר שגרתי בחייו של איש שיחנו, אפילו לא השם לו. הוא נולד בקיבוץ ועשה את כל הדרך עד שהפך למפקד פלוגה בסיירת שקד. כוח רצון עז הדף אותו קדימה. אותו כוח רצון שגרם לו להעפיל לדרגות הגבוהות ביותר באומנויות לחימה, סייע לו להפוך לאחד המטפלים הגדולים ברפואה אלטרנטיבית וברבות הימים - להפוך לתלמיד חכם שחתום על סדרת ספרים תורניים.

לפני שהתגייס לצבא, הספיק ארם לצבור ניסיון מעשי בקרב מגע והוענקה לו חגורה שחורה 'דאן 1' בקרטה. "בצבא קראו לי נער הקרטה", מספר ארם. "לא הייתי החייל החזק ביותר, אבל הטכניקות שלמדתי הקנו לי יתרון משמעותי על פני החיילים האחרים. לצורך העניין, אחרי ריצה של קילומטרים רבים במסגרת אימון, כמעט כל החיילים התקשו להסדיר את נשימתם וסבלו מכאבים. אז נכון שלא הייתי הכי מהיר, אבל חזרתי לעצמי במהירות בזכות הכלים שרכשתי באומנות הלחימה".

לאחר שקיבל את ההודעה על מינויו למפקד פלוגה בסיירת שקד, נקרא ארם לראיון מיוחד במטכ"ל. הוא ניסה לברר עם מפקדיו על איזה ראיון מדובר, אבל אף אחד מהם לא ידע. "בלי לדעת לקראת מה אני הולך, התייצבתי בלשכה בשעה הנקובה ומצאתי את עצמי מול שלושה קצינים בכירים, אחד מהם היה בדרגת סגן אלוף. הם הביטו עלי, שאלו כמה שאלות וביקשו שאמלא שאלון קצר. רוב השאלון היה באנגלית. החזרתי להם אותו ולאחר כמה ימים קראו לי לראיון נוסף. הקצין בדרגת סגן אלוף הסביר לי שמעוניינים לגייס אותי ◄

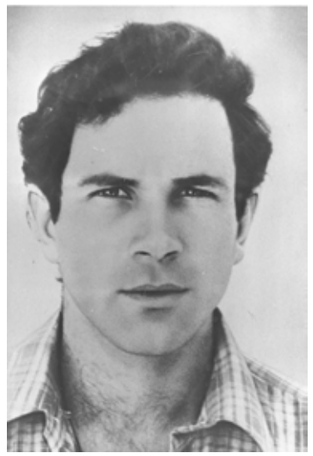

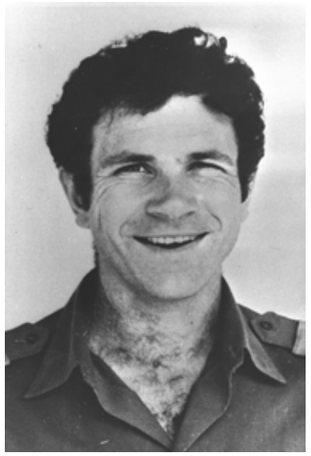

לפעילות מסווגת. הוא שאל אותי אם אני בעניין. הסברתי לו שבדיוק כרגע מוניתי למ"פ בסיירת שקד ואני מעוניין לדעת במה מדובר. הוא השיב שמדובר במשהו "סודי מאד" שלא אוכל לדעת עליו עד שאהיה בפנים.

"ביקשתי מעט זמן כדי לחשוב על הדברים, התייעצתי עם חברים לנשק, כאשר בסופו של דבר קיבלתי החלטה לסרב לבקשה. הערכתי כי הם בדקו את האנגלית שלי כדי לוודא אם אהיה כשיר לחנוך חיילים זרים שיגיעו ארצה. לא רציתי להיות חונך. בטח לא אחרי שהתקדמתי לפקד על פלוגה בסיירת שקד. חזרתי אליהם ואמרתי שאני לא מעוניין להצטרף. הקצין הבכיר שאל אותי אם אני בטוח בהחלטה וניסה לשכנע אותי להיענות לה. הייתי נחוש בדעתי ונותרתי באותה עמדה. הם הרפו".

לימים התברר לו מי הוא אותו קצין בכיר שניסה לשכנע אותו להצטרף למשימה המסווגת. "בוקר אחד בשנת 1976, שלוש שנים אחרי מלחמת יום הכיפורים, קראתי את העיתון שבישר על הצלחת מבצע 'אנטבה' ועל מותו של יוני נתניהו שפיקד על המבצע. המבצע הוכתר בהצלחה רבה, אך המפקד המוערך לא זכה לשוב ממנו. זו הייתה שמחה מהולה בעצב. כשראיתי את תמונתו של יוני נתניהו מתנוססת על שער העיתון, לא יכולתי שלא להבחין בדמיון בינו לבין אותו קצין בכיר שראיין אותי עבור משימה מסווגת. שניהם היו במקרה סגני אלופים וענו לשם יוני נתניהו".

רק שנים לאחר מכן, בעקבות ספר שקרא, הבין ארם מה הוא הפסיד. "בקיץ של 1972 מונה יוני נתניהו, אחיו הבכור של ראש הממשלה, לסגן מפקד סיירת מטכ"ל. לימים קראתי ספר בשם 'צוות איתמר' המגולל את סיפורם של לוחמי סיירת מטכ"ל מעיניו של לוחם סיירת לשעבר בשם אבנר שוה. הבנתי שבאותם ימים אסף יוני נתניהו את בכירי הלוחמים מהיחידות השונות כדי להרכיב כוח משימה מיוחד לשחרור חיילים שנשבו בשבי המצרי. בספרו מתאר שור תהליך דומה מאד למה שעברתי במטכ"ל באותה שנה. הוא כתב על התוכנית של נתניהו וגילה שהיא כללה ניסיון להסתנן למצרים כתיירים, כל אחד בנפרד, ושם להתאגד מחדש ולשחרר את השבויים הישראלים. הם עברו מסע אימונים דמיוני, כמעט לא אנושי והיו מוכנים לפעולה. בסופו של דבר התכנית לא יצאה לפועל בעקבות פריצת מלחמת יום הכיפורים. זה דבר שמאד הייתי רוצה לעשות".

כשהשתחרר מהצבא עבר צבר ארם לשירות הביטחון. "הייתי מומחה נתב"ג לתיעוד זה. התפקיד שלי היה לזהות דרכונים מזויפים ומסמכים של אנשים שהחליטו לעלות ארצה. אני מאמין שאת השירות האנושי הזה מחליפים היום מחשבים משוכללים, אבל באותם ימים זו הייתה מיומנות שזכתה להכרה רבה. באחד הימים קרא לי ראש שירות הביטחון של נתב"ג ואמר לי שהמוסד מבקש לגייס אותי לפעילות הפוכה - זיוף של דרכונים עבור המוסד. סירבתי".

כח להיטיב

חלום המזרח הרחוק והעיסוק באומנויות לחימה לא הרפה ממנו אף פעם. גם לא כשעסק למחייתו באימות דרכונים. החלום הזה גרם לו כעבור שנים ספורות לעזוב את השירות הביטחוני לטובת נסיעה ארוכה ליפן. שם, חשב צבר הצעיר, הוא יוכל להתמחות באומנויות לחימה ולהגיע להישגים חדשים.

ביפן התהפכו חייו מקצה לקצה. בתחילה רכש מיומנות וידע באומנויות שונות בדיוק

לפי התוכנית. עם אימונים אינטנסיביים וכוח רצון, העפיל ארם לדרגת 'דאן 8' בנינגי'טסו כשבמקביל קיבל דרגת 'דאן 4' בקרטה ורכש ידע נוסף ב'וינג צ'ון', היידו - אומנות החרב היפנית, אגרוף תאילנדי ואומנויות לחימה פיליפיניות. את חלקן, כמו היידו, וינג צ'ון וקיק בוקס, הוא היה הראשון שהכניס לארץ. רוב הרשימה הזאת אמנם לא אומרת הרבה למי שאינו מונח בתורת הלחימה, אבל מדובר בדרגות הגבוהות ביותר בעולם שניתן להגיע אליהן במסגרת אומנויות לחימה. מעטים האנשים, בפרט מישראל, שהגיעו לרמות דומות.

הוא התאמן לצד שמות בולטים בעולם הלחימה ורכש ידע רב בתרבות היפנית. "ביפן למדתי הרבה מאד דברים ולא רק אומנויות לחימה", אומר ארם. "הדבר הקשה ביותר לדעתי היה 'טקס התה'. זה טקס שנועד להקנות הרגלי שליטה עצמית ושלווה פנימית. למדתי את זה במשך שנה ולאחריה נאמר לי כי אם אתרגל ואלמד במשך שנתיים נוספות - אוכל להגיע לרמה של 'אורח'. אפילו עוד לא 'מארח'. זה בהחלט רמה אחרת ורציתי לרכוש את הידע הזה".

כשסיים את מסע הנדודים במזרח וכבש את הרמות הגבוהות ביותר בתורת הלחימה, עבר לארצות הברית כדי לפתוח מכון אימונים משלו. את המכון הוא בנה בעצמו יחד עם תלמידיו. "באחד הימים ערכתי קניות בחנות רהיטים", נזכר ארם באחד האירועים הבודדים שיצא לו

טיזר ??
????

להשתמש בידע הקטלני שרכש. "סחבתי על הכתף כמות של קרשים ויצאתי לעבר הרכב. בדרך נתלתי בבחור מקסיקני שישב על מכסה מנוע של אחד הרכבים שחנה שם וצעק לעברי "יהודי מלוכלך". התעלמתי ממנו. כעבור כמה צעדים נוספים הרגשתי משהו מוזר. הסתובבתי לאחור וראיתי אותו מכוון אלי סכין לגב כשנוא מתכוון לנעוץ אותו. המשכתי את הסיבוב עד הסוף והוא נחבט קלות מערימת הקרשים שהייתה על כתפי. הוא מעד ואני ניצלתי את ההזדמנות כדי לנטרל אותו.

"תפסתי את היד שהחזיקה בסכין, ריתקתי אותה באמצעות בריח מהיר והורדתי אותו לרצפה. הוא השתולל וצעק, אבל כלום לא עזר. ראיתי מולי מחבל אנטישמי שצריך לנטרל. כשאנשים יצאו החוצה והמצב היה בשליטה, הרמתי את הקרשים והמשכתי לצעוד לכיוון הרכב כאילו לא אירע דבר. האמת שפחדתי. היה שם חוק שכל אדם המחזיק בדרגה שהיא מעל חגורה שחורה באומנות לחימה כלשהי, דינו כאילו השתמש בנשק לכל דבר. לא רציתי לבלות מאחורי סורג או להצחיל להסביר כי מדובר במחבל לכל דבר ועניין.

"יום למחרת הגיע אלי תלמיד עם עותק של עיתון "לוס אנג'לס טיימס" ובו ידיעה על מקרה "התקיפה" שהתרחש אתמול ביציאה מחנות רהיטים. בידיעה נכתב כי ה"מותקף" פונה לבית החולים מחוסר הכרה".

@@@

אחת הפעמים בהן השתמש באומנות לחימה בישראל, התרחשה דווקא בבני ברק. "זה קרה כבר כמה שנים אחרי שחזרתי בתשובה. שהיתי בשבת בבני ברק ורציתי לפגוש את אחד האדמו"רים החשובים שהתגוררו בה.

"במוצאי שבת בדרך חזור, תוך כדי שצעדתי לתחנה עם המעיל והמזוודה משבת, קלטתי שלושה נערים מתעמרים בבחור ישיבה חסידי. הבחור היה חסר אונים ואברך נוסף ניסה לגונן עליו מפניהם. הרחתי שמשהו לא טוב קורה וצעקתי על אחד הנערים שיעזוב את הבחור. הוא איים עלי חזרה והציע לי להסתלק מהמקום. המזוודה והמעיל נשמטו מידיי ותפסתי את הבחור שאיים עלי. לא רציתי להכות אותו משום שהוא יהודי, אבל אחזתי אותו בכוח והצמדתי אותו לגדר סמוכה. ביקשתי ממנו שוב שיניח לבחור ויתעסק בעניינים שלו. מאחורי הרגשתי את שני החברים שלו בועטים ומכים בי.

"שמרתי עליו ביד אחת, ובשנייה תפסתי את אחד החברים הנוספים שניסה להכות אותי. הוא רעד מפחד והבטיח להסתלק אם אשחרר אותו. נתתי להם הזדמנות והם נסו על נפשם".

##גם במקרה של המקסיקני וגם במקרה של הנערים תיארת מצב שבו הרגשת משהו מאחוריך ואז פעלת. למה הכוונה? אם את המקסיקני היית מרגיש רק אחרי שנעץ את הסכין, כנראה שלא היה מי שישלח אותו לבית חולים...

"ההרגשה היא לא של משהו פיזי. זו תחושה שנקנית בשנים של אימונים. המבחן לדרגה 'דאן 4' בנינג'יטסו הוא להרגיש חבטה של מוט לפני שהוא פוגע בך תוך כדי עצימת עיניים. אם לא ברחת בזמן, חוץ מהמכה שתקבל - והיא לא נעימה בכלל - אתה גם לא תקבל את הדרגה שחלמת עליה. אני משאיר לדמיון את תיאור המבחן לדרגת 'דאן 8'".

הדרך הביתה

ובחזרה ליפן: ארם שב לביתו אחר יום אימונים נוסף כשכאבי שיניים איומים תוקפים אותו. "כל הלסת הייתה נפוחה ואדומה", הוא מתאר. "פגשתי חבר שהתמחה ברפואה וסיפרתי לו שקבעתי תור לרופא והוא יקבל אותי מחר. הוא הסתכל עלי במבט מוזר ושאל אם אני באמת מתכוון לחכות עד מחר עם הכאבים הללו. לא הבנתי איזה ברירות עומדות בפני. הוא ביקש שאמתין רגע והביא מברג פשוט.

הוא לחץ על כמה נקודות בגוף והכאב נעלם כאילו לא היה. הנפיחות נעלמה והרגשתי כמו בלון שיוצא ממנו האוויר. לא הבנתי מה בדיוק הוא עשה, אבל החלטתי שאת הדבר הזה אני חייב ללמוד".

מאז, במקביל לאימונים האינטנסיביים באומנויות לחימה, התחיל ארם ללמוד את רזי הדיקור הסיני מהמורים הגדולים ביותר ביפן. כמו בכל דרך בה הלך במהלך השנים, גם כאן הוא הלך על הטוב ביותר ולא התפשר על רמת הלימוד הגבוהה ביותר. "נכנסתי לעולם הזה של הדיקור והעמקתי בו. למדתי אצל המאסטרים הגדולים ביותר במזרח. כיום ישנם אנשים רבים המתמחים בדיקור, אבל מעטים מהם יודעים דיקור יפני. את השיטות השונות שאני מבצע על מטופלים - דיקור קרקפתי יפני, דיקור קרקפתי סיני, דיקור אוזן ואוריקולותרפיה - יודעים אולי עשרות אנשים בודדים בארץ. מחציתם תלמידים שלי".

@@@

ואז הגיע השינוי השלישי, החשוב מכולם. הדרך חזרה אל הקב"ה.

כמו כל דבר בחייו האישיים, גם תהליך החזרה בתשובה לא היה שגרתי. "במשך הזמן ששהיתי ביפן למדתי את התרבות שלהם מקצה לקצה. היו בה הרבה מאד דברים דומים ליהדות, רק שאת היהדות פשוט לא הכרתי. יכולתי להרצות במשך חצי שעה רצופה על מנהגים יפניים ועל ההיסטוריה שלהם, אבל כששאלו אותי על התרבות היהודית לא ידעתי מה לענות. כמעט בכל מפגש היו אנשים שהתעניינו במסורת היהודית ואפילו קינאו במנהגים היהודיים. הייתה קנאה והערכה עצומה ולא ידעתי על מה. מדי יום מצאתי את עצמי נבוך מול שאלות כאלה ואחרות שנגעו בהיסטוריה של העם היהודי.

"אחד המומחים הגדולים ביפן שעסק ברוחניות שאל אותי מה עמדת הרמב"ם על נושא מסוים. הבטתי עליו בפנים מכורכמות והשבתי לו שאין לי מושג משום שהרמב"ם חי לפני 800 שנה. כשאנשים ראו יהודי שאין לו מושג על התרבות שלו הם התחילו לזלזל בי. הרגשתי שמביטים בי בבוז. הייתה תקופה שביקשתי מאחד שהיה מומחה גדול לשיטות אזוטריות עמוקות מאד ללמוד אצלו. הוא ראה שאני יהודי ושמח מאד ללמד אותי, אבל אז שאל אותי על התרבות שלי. לא ידעתי מה לענות לו. הוא הביט עלי בתמיהה ואמר לי: יש לכם את התרבות העשירה והעמוקה ביותר ואתה בא ללמוד אצלי? היהדות היא המקור של התורות העמוקות ביותר. באותו רגע הבנתי שאני רוצה לדעת יותר על השורשים שלי, על העם שלי ועל ההיסטוריה היהודית".

בשלב ההוא החל ארם לאסוף מידע על יהדות. "קראתי הרבה ספרים בכוחות עצמי והתחלתי להבין מהי יהדות. לא חשבתי לחזור בתשובה, רציתי פשוט לרכוש ידע כדי שאדע מה להשיב ליפנים. ככל שהעמקתי יותר בחז"ל וראיתי את גדלותם לעומת ההוגים היפניים, הכתה בי ההבנה שאני לא במקום הנכון. החלטתי לחזור לארץ".

בישראל החל ארם לרכוש ספרים, כולל סיפורי צדיקים אותם קרא לפני השינה. "הגעתי לישראל עם רקע מסוים על יהדות, אך עדיין לא חשתי שובע. רציתי ללמוד עוד. ביפן שמתי לב ש'חובשי הכיפות' היו אנשים אדוקים יותר שהקפידו על דברים נוספים והיה להם ידע שלי אין. ביקשתי לחפש את הידע הזה והגעתי ללמוד גמרא בישיבת 'נתיבות עולם' בבני ברק. מי שהמליץ לי ללמוד שם היה חברי ניר זלצמן-מלחי, גם הוא אמן לחימה מהגדולים ביותר שצמחו במדינת ישראל ואחד הלוחמים המעוטרים בתולדותיה. הוא חזר בתשובה והמליץ לי ללמוד בישיבה.

"אחרי שנה של לימודים בישיבת 'נתיבות עולם', עדיין לא ידעתי ללמוד גמרא בכוחות עצמי. זלצמן יעץ לי ללמוד עם אחד הרבנים שם באופן פרטי ולעזוב את השיעורים. למדנו יחד תקופה ארוכה והתחלתי לאמץ את הרגלי הלימוד שהוא הקנה לי. חשתי סיפוק עצום עד לאותו יום שבו נכנס אליו תלמיד ונבחן את כל מסכת קידושין בעל פה. באותו זמן לא הצלחתי ללמוד אפילו עמוד בודד וזה עשה לי תחושה רעה. החלטתי שאם הבחור ההוא הצליח לשנן את כל המסכת בעל פה - גם אני מסוגל לעשות זאת. שיננתי את המסכת וכעבור תקופה נבחנתי עליה".

עם אותו כוח רצון שהניע אותו להיבחן על מסכת קידושין בעל פה, המשיך ארם להעמיק ביהדות והשלים את תהליך החזרה בתשובה כיהודי שומר מצוות לכל דבר. "במהלך הזמן נחשפתי למושגים כמו 'מבחן סיכה' שעוררו אותי ונתנו לי אמביציה לעשות אותם. זה היה מרגש ובפעם הראשונה הרגשתי שמצאתי את המקום הנכון. במשך שבע שנים זכיתי ללמד גמרא ביפו ולעסוק בתורת הנגלה".

טיזר ??
????